

Schooldirecteur op kruissnelheid: van Opstart tot Toproute

Geen school zonder leraren, maar zeker niet zonder directeur. En die wordt steeds meer aangesproken op zijn professionele capaciteiten. De voorbije jaren heeft OVSG daarom extra ingezet op de professionalisering van directies en beleidsteams. Opstart - Topstart - Toproute heet een nieuw opleidingsconcept dat er net zijn eerste jaar heeft opzitten. Een terugblik.

Opstart, Topstart, Toproute ... Het ritme zit er meteen in. Het zijn de drie stappen in de loopbaan van de schooldirecteur: van toekomstige over beginnende tot ervaren directeur. Dit nieuwe opleidingsconcept en de inhoud ervan zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, op een stakeholdersbevraging en op het referentiekader onderwijskwaliteit. Het is afgestemd op de behoeften van de leidinggevendens tijdens de verschillende fasen in hun carrière. Tegelijk wil het een stimulans zijn voor hun continue professionalisering.

In september 2017 konden de eerste cursisten **Opstart** volgen. Deze eerste stap bereidt hen voor op een leidinggevende functie in onderwijs. Ze waren meteen met 93, waaronder ook een aantal beginnende directeurs. Vanaf schooljaar 2018-2019 is er Topstart, een opleiding voor beginnende directeurs, waarvoor we nu al 42 inschrijvingen tellen.

De pedagogisch begeleiders van verschillende onderwijsniveaus en de studie- en ontwikkelingsdienst werkten samen dit nieuwe opleidingsconcept voor leidinggeven in onderwijs uit. Na het eerste jaar maakt Elke Staelens die de vernieuwing coördineerde een balans op.

Elke Staelens: 'Opstart is een nieuwe opleiding die we graag samen met de deelnemers evalueren. De opleiding is in ontwikkeling en dat zal zo blijven, want de context van de scholen en de verwachtingen die men heeft van scholen en hun leidinggevendens worden sterk beïnvloed door maatschappelijke tendensen. Het is niet omdat een opleiding inspeelt op de behoeften van vandaag, dat ze ook die van morgen bedient. Daarom willen we de vinger aan de pols houden en een antwoord blijven bieden op de vragen in het werkveld. Tussentijdse evaluaties hebben ons alvast dit geleerd: praktijkgetuigenissen maken het verschil. Veel van onze lesgevers zijn ervaringsdeskundigen. Tegelijk kunnen we een beroep doen op een uitgebreid netwerk. Dat willen we nog meer gaan benutten. We willen ook de deelnemers nog dichterbij de praktijk brengen via jobshadowing. En ons digitaal leerplatform moet voor iedereen een echte bron van praktijkervaringen worden.'

Elke Staelens: 'De opleiding is in ontwikkeling en dat zal ook zo blijven, want de verwachtingen veranderen net zo goed.'

Opstart: meer dan alleen kennis opdoen

Axel Caron, beleidsondersteuner Gemeentelijke basisschool De Rekke in Stabroek vertelt over zijn ervaring: 'Ik heb Opstart gevolgd omdat ik momenteel beleidsondersteuner ben. In het verleden volgde ik ook al opleidingen en dat heb ik altijd verrijkend gevonden. Ideeën uit de opleiding neem ik zoveel mogelijk mee naar mijn school. Opstart dompelde me bijvoorbeeld onder in het rOK-ver-

Steven Helsen en Nico Horemans: 'We vinden hier steun en doen veel ideeën op.'

haal. Samen met mijn directeur hebben we dat kader in onze school geïntroduceerd. Behalve nieuwe inhouden gaf de opleiding me ook herkenning en bevestiging. Dat deed deugd. En als laatste, ook niet onbelangrijk, waren er de gesprekken met collega's tijdens de cursus of tijdens de pauzes. Aangenaam en leerrijk. Ik ben heel blij dat ik de kans kreeg om deze opleiding te volgen. Meer nog, ze heeft mijn ambitie om directeur te worden nog aangewakkerd. Ja, als ik de kans krijg, zet ik die stap misschien nog.'

'Je komt in een totaal nieuwe wereld als je directeur wordt, een opleiding volgen is dus een must!'

Omdat het traject systematisch wordt uitgerold, was er dit schooljaar nog geen opleiding voor beginnende directeurs. Zij volgden dus ook Opstart. Wat waren hun ervaringen?

Steven Helsen, pedagogisch directeur Githo Nijlen en Nico Horemans, sinds twee jaar directeur in het Israëlitisch Atheneum Jesode-Hatora-Beth-Jacob: 'We zijn allebei opgeleid als leerkracht, maar een school leiden vraagt andere competenties. Je komt in een totaal nieuwe wereld, je weet niet wat er op je afkomt en dus heb je een

houvast nodig. Een opleiding volgen is dan ook een must. Daar krijgen we theoretische kaders die ons helpen om naar onze eigen praktijk te kijken, maar we ervaren vooral steun van het netwerk dat je via de opleiding opbouwt. We leren veel van elkaar, we delen materiaal en vinden het net zo interessant om te leren van ervaren directeurs. Lesgevers delen op hun beurt hun ervaringen, en als ze er niet in levende lijve kunnen zijn, geven directeurs ideeën en visies mee via een filmpje. Tijdens een andere sessie kwam dan weer een ervaren directeur aan het woord. Dat smaakt naar meer! De aangereikte kaders worden op die manier heel concreet. Wat voor ons (in het secundair onderwijs) nog ontbreekt, is een module over basisregelgeving. Die komt er volgend jaar wel en daar zijn we heel blij mee. Onze boodschap voor beginnende directeurs? 'Rome is niet in één dag gebouwd.' Weet dat niet alles onmiddellijk moet. Probeer geduldig om te gaan met de veelheid die op je afkomt. En je staat er niet alleen voor. Probeer een netwerk op te bouwen waarin je van en met elkaar kan leren. Zo'n netwerk hebben wij opgebouwd in Opstart.'

Voor de beginnende directeurs worden ook intervisiegroepen georganiseerd. Die worden begeleid door pedagogisch begeleiders. Tijdens de intervisies gaan de deel-

nemers met elkaar in gesprek. Ze vertellen elkaar hoe ze de inhoud van de opleiding in de praktijk brengen en welke ervaringen ze daarbij opdoen. De deelnemers leren veel van de verhalen van hun collega's en genieten tegelijk van de contacten. Er heerst een open sfeer, die stimulerend werkt. De intervisiegroep is een veilige plek waar ieder zijn bezorgdheden kan delen. Niet elke directeur maakt deel uit van een directieteam. Zeker wie er als leidinggevende alleen voor staat, vindt hier een klankbord.

Topstart: van basis tot netwerk

Vanaf volgend schooljaar kunnen geïnteresseerden **Topstart** volgen. Dat is een tweejarige opleiding voor beginnende directeurs. Topstart focust expliciet op de verschillende taken waarmee je vanaf de eerste dag als directeur te maken krijgt.

Omdat directeurs aangeven dat het netwerk heel belangrijk is, kiezen we in Topstart voor een basisaanbod, zodat er een vaste groep deelnemers is. We werken bewust met vaste lesgevers die meegroeien met hun groep. Dat zorgt voor meer veiligheid maar ook voor flexibiliteit. De thema's van de cursus worden vooraf bepaald, maar de lesgevers kunnen eigen accenten leggen en het tempo van de groep volgen.

Topstart biedt via de opleiding handvaten om kritisch naar de eigen praktijk te kijken maar ook concrete tips en tools waarmee een leidinggevende aan de slag kan.

Intervisiegroep basisonderwijs met beginnende directeurs uit Oost- en West-Vlaanderen

Daarnaast kunnen de deelnemers altijd rekenen op de ondersteuning van hun pedagogisch adviseur voor de vertaalslag naar de eigen context. Ze komen in contact met andere startende leidinggevendenden uit hun regio en via intervisie kunnen ze ervaringen delen en reflecteren over

De groepssamenstelling is hoedanook heterogeen. Ook al werken ze binnen hetzelfde onderwijsniveau, niet alle directeurs hebben dezelfde noden. De context van de school, maar ook de vooropleiding, is vaak heel verschillend.

De deelnemer beslist zelf wat er in zijn programma komt: het basisaanbod met extra modules of niet.

succesverhalen en/of barrières. Zo bouwen we aan een professionele leergemeenschap, waarin schoolleiders de nodige input en ondersteuning krijgen om een mooi en kwaliteitsvol onderwijsverhaal te schrijven.

Terwijl Opstart en Toproute sessies aanbieden waar mensen van verschillende onderwijsniveaus elkaar ontmoeten, werkt Topstart met groepen van een specifiek niveau. Het kan immers inspirerend zijn om te verkennen hoe bepaalde thema's in andere niveaus worden aangepakt, maar soms is het ook goed om zo dicht mogelijk bij je eigen praktijk te blijven en dat is voor Topstart het geval. We gaan zo gericht mogelijk aan de slag.

Daarom bieden we ook aparte modules aan die directeurs kunnen spreiden over de tweejarige opleiding Topstart. De deelnemer beslist zelf wat er in zijn programma komt. Hij kan zich bv. het eerste jaar beperken tot het basisaanbod en in het tweede jaar nog wat extra leren over veiligheid en preventie, wetgeving enzovoort. Die keuze is aan de deelnemers zelf.

elke.staelens@ovsg.be
stafmedewerker studie- en ontwikkelingsdienst

www.ovsg.be/nascholing